

УДК 351:330:304.3

РОЛЬ ЕТИКИ БІЗНЕСУ В УПРАВЛІННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Єфіменко Л.М., к.н.держ.упр.

*Таврійський державний агротехнологічний університет м. Мелітополь,
Україна*

Summary: This paper has been referring to the focus the role of agricultural ethics as issues in the management system. ethical analysis is only one of a number of disciplinary tools for discussing issues related to food, agriculture, and the environment. Keywords: ethic, agribusiness, governance, competitiveness, responsibility.

Постановка проблеми. Підприємства будь-якої сфери діяльності намагаються закріпити власні позиції як у короткостроковій, так і у довгостроковій перспективі. Це можливо при встановленні довіри до власної продукції. Продукція сільського господарства залишається найважливішою галуззю народного господарства України. Дотримання етичних норм при виробництві цієї продукції впливає не лише на покращення економічного стану, а й на якість життя країни в цілому.

Основні матеріали дослідження. В умовах нових технологій, зміни ролі держави та виходу нових гравців на світову сцену з'являються нові можливості, вимоги та обмеження. Все більше народів і країн працюють разом над поширенням принципів свободи і демократії, розвитку вільного ринку, захисту права приватної власності, поваги до прав людини та захисту навколишнього середовища. Крім того, під впливом ринку і суспільства все сильніше зростає роль та відповідальність бізнесу. І хоча мета отримання прибутку в бізнесі зрозуміла і ясна, споживачі більше не приймають її як виправдання для ігнорування норм, цінностей і стандартів поведінки «доброго громадянина»[2]. Від сучасного бізнесу очікують, що він стане відповідально використовувати суспільні ресурси, діючи не тільки на благо своїх компаній, але і всього суспільства. Держава відіграє важливу роль в поширенні принципів свободи і демократичного капіталізму. Вона забезпечує необхідні правові рамки, орієнтовані на ринок, і пропонує надійні способи вирішення конфліктів, що дозволяє фірмам чесно вести свої справи, конкуруючи виключно в області якості, ціни і пропозиції товарів і послуг. Держава проводить в життя закони, норми і судові рішення з метою захисту соціального порядку, яким дорожать громадяни. Однак держава не може діяти самотійно. Ділові кола і громадянське суспільство мають бути

залучені в процес вирішення суспільних проблем. Вони здатні допомогти в боротьбі з корупцією, виснажливої національні ресурси. Вони повинні змінити неетичні методи ведення бізнесу, які породжують цинізм і недовіру в людях. Ринки стають вільними і залишаються такими в тому випадку, якщо їх учасники поведуться відповідально і поважають базові цінності, такі як чесність, надійність, справедливість і самодисципліна. Альтернативою відповідального ділового поведінки служать неефективні ринки і дороге державне регулювання. Вільні потоки капіталу, таланти, знання і творчість існують там, де є повага до приватної власності, орієнтована на ринок правова система, а також надійні механізми вирішення спорів і конфліктів. При їх відсутності країну чекає нестача капіталу, високі транзакційні витрати, лімітовані ринки, економічна відсталість і бідність. У кожній державі, в будь-якому суспільстві сільське господарство є життєво необхідною галуззю народного господарства, оскільки зачіпає інтереси буквально кожної людини. Адже нині понад 80% фонду споживання формується за рахунок продукції сільського господарства. Тому виробництво її є найпершою умовою існування людства [1]. Для того, щоб розглянути етичні проблеми в управлінні сільськогосподарським підприємством, необхідно визначити потенційні етичні проблеми, які можуть виникнути в результаті ринкової активності. До таких проблем можна віднести: зміне споживчих вподобань під впливом обманної реклами, цінової політики, якості продукції та надання послуг, безпеки, якості та проблем шахрайства; забруднення навколишнього середовища, неефективне використання дефіцитних ресурсів; умови праці та розмір заробітної плати; відповідальність перед акціонерами; бідність та соціальна нерівність; корупція; проблеми розвитку процесів демократії в усіх сферах народного господарства; проблеми рівних можливостей та соціальної дискримінації [3]. Головним завданням сільського господарства та агробізнесу є виробництво продуктів харчування. Ця діяльність сприймається як добродісна – етична діяльність добробуту суспільства. Але сьогодні можна виділити наступні етичні проблеми в управлінні сільськогосподарським підприємством, а саме:

- голод та бідність;
- використання небезпечних новітніх технологій, таких як ГМО;
- порушення вимог використання земельних ресурсів (використання землі не за цільовим призначенням, невиконання природоохоронного режиму, псування та забруднення сільськогосподарських земель);
- хабарництво та корупція;
- використання праці дітей;

- порушення громадянських прав та прав рівності;
- порушення справедливих умов праці;
- недотримання принципів «справедливої торгівлі»;
- зниження рівня місцевої культури;
- порушення безпеки харчових продуктів;
- порушення добробуту тварин та використання тварин для дослідження;
- обмеженість вільного доступу до інформації та її прозорість (блефування, маркування та реклама);
- неефективне використання енергетичних та інших ресурсів.

Протягом останніх років між урядом, сільгоспвиробником, профспілками і громадянським суспільством ведеться діалог про відповідальність агробізнесу. У світі формуються нові стандарти і процедури, з'являються очікування щодо агробізнесу. Сільськогосподарські підприємства та ринки, які не знайомі з ними або не можуть будувати своє майбутнє, спираючись на них, не зможуть брати участь на рівних у всесвітньому діалозі і ризикують відстати від розвитку світової ринкової економіки. По всьому світу підприємства, Для вирішення юридичних та етичних проблем, проблем соціальної відповідальності та захисту навколишнього середовища керівництву сільськогосподарських підприємств необхідно створити і впровадити програми етики агробізнесу. За рахунок системного підходу до цих питань підприємства можуть поліпшити показники своєї економічної діяльності, отримати нові можливості для зростання і внести вклад у розвиток соціального капіталу своєї країни.

Висновок. Отже, застосування етичних норм в управлінні сільськогосподарським підприємством відіграє значну роль у розвитку суспільства. Дотримання етичних норм допоможе як підприємству, зміцнити свою репутацію і підвищити доброзичливе ставлення до себе, знизити ризики і витрати, отримати захист від несумлінності своїх працівників і представників, посилити своє становище по відношенню до конкурентів, розширити доступ до капіталів, кредитів та іноземним інвестиціям, збільшити прибуток, підтримувати довгострокове зростання та отримати повагу на міжнародному рівні. На державному рівні: зміцнення економічного добробуту, зменшення бідності, вирішення проблем забруднення навколишнього середовища, підвищення морального та культурного рівня суспільства, зменшення транзакційних витрат. Формування програми етики агробізнесу повинно бути не лише закріплено на законодавчому рівні

держави, а й відбуватися на рівні особистої відповідальності кожного виробника сільськогосподарської продукції.

Список літератури 1. Дудар В. Основні тенденції розвитку агропродовольчого ринку України у зовнішньоекономічній діяльності/ Дудар В.// Вісник ТНЕУ № 1, 2014 р. — С. 81–90. 2. Aaronson, Susan A., and James T. Reeves. Corporate Responsibility in the Global Village: The Role of Public Policy. Washington, D.C.: National Policy Association, 2002. 3. Steidlmeir P. Corporate social responsibility and business ethics. In: Sethi SP & Falbe CM (eds), Business and society: Dimensions of conflict and cooperation, Chapter 3. Lexington Books, Lexington, Massachusetts, 1987.